

Melindan hankauskohtia

Ulla Ikäheimo

Kuvailupäivät

26.3.2014

Melindan historiaa

- Vuosina 1992-1995 kaikkien yliopistokirjastojen, Varastokirjaston, Eduskunnan kirjaston, kausijulkaisujen yhteisluettelon ja kansallisbibliografian (Fennica) aineistot yhdistettiin Linda-tietokannaksi
- Erilaisia aineistonsiirtoja (loadeja) ja konversioita
 - VTLS -> Voyager, Finmarc-formaatti -> MARC21-Fin 2001
 - Voyager -> Aleph, MARC21-Fin -> MARC 21 2008
 - ISBD-konversio 2012
 - ammattikorkeakoulukirjastot mukaan 2013-
 - tulossa musiikkiaineisto, yleiset kirjastot
- Ajantasainen tallennus VTLS-aikana suoraan Lindaan, Voyager-aikana omista tietokannoista Lindaan, Aleph-aikana taas suoraan Melindaan
- Poiminnat muista tietokannoista
- Linda-luettelointiryhmä ja sen seuraajat vuodesta 1994 ohjeistamassa
- Tietokantahuolto ja automaattiset korjaukset

Tuplatietueet

- Perinteinen virhetilanne: samasta aineistosta kaksi tai useampia tietueita
- Tietokannan perustamisessa syntyneet tuplat pystyttiin vuosien mittaan poistamaan, mutta myöhemmissä konversioissa ja aineistonsiirroissa tullut lisää – kukaan ei tee tuplia tahallaan
- Hakuelementtierot, tunniste-erot, painokset, aineistoerot (esim. nuottijulkaisu vs. kirja), kirjastojen omat tuplat
- Ratkaisuja: automaattiset korjausajot ”helppoissa” tapauksissa, Merge-työkalu tietokantahuollon ja kirjastojen käytössä, tuplakontrollin kaikinpuolinen kehittäminen, tuplista ilmoittamisen helpottaminen

1	Pianokoulu. [3. osa] / Michael Aaron ; suom. toim. Matti Rautio
5	Pianokoulu. 1 / Michael Aaron ; suomeksi toimittanut Matti Rautio
1	Pianokoulu. 1 / Suomeksi toim. Matti Rautio
6	Pianokoulu. 2 / Michael Aaron ; suomeksi toimittanut Matti Rautio
1	Pianokoulu. 2 / Suomeksi toim. Matti Rautio
1	Pianokoulu. 3 / Michael Aaron
1	Pianokoulu. 3 / Michael Aaron ; suom. Matti Rautio
5	Pianokoulu. 3 / Michael Aaron ; suomeksi toimittanut Matti Rautio

Tuplalentät

- Tyypillinen tilanne, kun Melindaan ajetaan tietueita monesta tietokannasta
- Lähinnä huomautuskentät, tekijä- ja nimekelisäkirjaukset ja sarjakentät, jotka kaikki säilyvät yhdistyneessä tietueessa
- Huomautusten sanamuodot ja käytettävät fraasit
- Sarjojen, yhteisöjen ja henkilöiden vaihtelevat nimimuodot ja käytetyt lisäykset

Väitöskirja	Diss. : Helsingin yliopisto, 2014.
	Diss. : Helsingin yliopisto.
Bibliografia	Sisältää bibliografisia viitteitä.
Muu ilmiasu	Julkaistu myös verkkojulkaisuna ISBN 978-952-10-9681-5 (PDF)
	Julkaistu myös verkkojulkaisuna.
	Yhteenvedon osa julkaistu myös verkkojulkaisuna.
Muu ilmiasu	Verkkojulkaisu: (ISBN: 9789521096815)
	Verkkojulkaisu (yhteenvedon osa): (ISBN: 9789521096815)

530, 776

Sarja	■ (Itä-Suomen yliopiston oikeustieteellisiä julkaisuja , ISSN 1799-0890 ; n:o 28.)
	■ (Itä-Suomen yliopiston oikeustieteellisiä julkaisuja , ISSN 1799-0890 ; 28.)
Sarja	(Itä-Suomen yliopiston oikeustieteellisiä julkaisuja , ISSN 1799-0890 ; n:o 28)
	(Itä-Suomen yliopiston oikeustieteellisiä julkaisuja , ISSN 1799-0890 ; 28)

Sarjan numerointi

Tuplakenttien välttäminen

- Käytettävien fraasien tarkistaminen sovellusohjeista ja metatietosanastosta – toisaalta näiden ohjeiden pitäminen ajan tasalla!
- Asterista (tai muista auktoriteettikannoista) henkilönnimet ja yhteisönnimet
- Kotimaiset sarjannimet tarkistetaan Fennican sarjatietueista, siellä myös malli numeroinnin merkitsemiseen
- Kansalliskirjaston korjausajot selkeimmissä tapauksissa – tulossa vuoden 2014 aikana

Moniosaiset monografiat

Kirjastojen erilaiset traditiot, ei välttämättä oikeaa/väärää kuvailua!

A. Kuvailu sarjana

B. Kuvailu yksittäisinä monografioina

- Päähakuelementti sarjan nimeke vs. yksittäisen osan tekijä

Voiko metatietovaranto olla erilaisten kuvailujen varanto vai pyritäänkö aina yhteen tietueeseen?

KUMEA-ryhmän ohje yhteen tapaan Melindassa?

Tietueen ID	003071744
Nimeke	■ <i>Suomen</i> historia. 1, <i>Suomen esihistoria</i> / laadittu professori Jalmari Jaakkola
Julkaistu	Porvoo : WSOY, 1961.
Ulkoasu	VIII, 310 s. : kuv., kartt.
Aineisto	Tekstiaineisto
Kieli	fin
ISBN	■ (sid.)
Muu(t) tekijä(t)	■ Kivikoski, Ella.
	■ Kivikoski, Ella, 1901-1990.
Muut nimekkeet	■ <i>Suomen esihistoria.</i>

Tietueen ID	002816167
Tekijä	■ <i>Kivikoski, Ella.</i>
Nimeke	■ <i>Suomen esihistoria / Ella Kivikoski.</i>
Julkaistu	Porvoo, 1961.
Ulkoasu	VIII, 310 s. : kuv.
Sarja	■ (<i>Suomen</i> historia; 1)
Sarja	(<i>Suomen</i> historia; 1)
Aineisto	Tekstiaineisto
Kieli	fin

Erikieliset kuvailut ja hakumuodot

- Kuvailukieli voi olla suomi tai ruotsi, samoin hakumuotojen kieli
- Poimittujen vieraskielisten tietueiden kuvailukenttiä ei tarvitse muokata (ja hakumuodot voi muokata suomen- tai ruotsinkielisiksi!)
- 880-kentät ei-latinalaisia kirjoitusjärjestelmiä varten
- Erilaiset translitterointiperinteet – suomalainen vs. kansainvälinen
- Ratkaisu: kukin kuvailee omalla kielellään, replikointisäännöillä määritellään millä kielellä fraasit tai termit halutaan omaan tietokantaan – ei pure kaikkiin kenttiin eikä kaikkiin tapauksiin...
- Auktoriteettivalvonta yhdistää erikieliset hakumuodot jatkossa
- Kyrillisten muotojen käsittelyyn tulossa erillinen projekti

Tekijän funktiot

- Suositellaan käytettäväksi RDA-säännöstön mukaisia rooleja e-osakentässä kokonaisina kuvailukielisinä termeinä
- Nyt myös: lyhenteet tekijäkenttien osakentässä \$e (säv., san., sov., esitt., toim.) TAI englanninkielinen funktiokoodi osakentässä \$4 (cmp, lyr, arr, prf, edt) TAI soittimia, äänialoja, populaarimusiikin soitinten lyhenteitä
- Funktiomerkinnot herättäneet hämmennystä indekseissä, erityisesti Voyager-tietokannoissa – tuttuja musiikki- ja av-aineistossa

Tulossa: mahdollisuus valita replikoinnissa, millä kielellä ja missä muodossa funktiot halutaan omaan tietokantaan – Melindassa RDA-malli tavoitteena

Voyagerin uusi indeksointi (kysytty Ex Librikseltä, ei vielä vastausta) -> funktiot pois indekseistä

Selattava hakemisto: Tekijä

Viitteitä	Hakusana
50+	Adler, Elizabeth
2	Adler, Elizabeth, ennakkotieto
3	Adler, Elkan Nathan
1	Adler, Ellik
17	Adler, Elna
15	Adler, Emanuel

1001	a Adler, Elizabeth, e kirjoittaja.
24012	a A place in the country, l suomi
24510	a Talo maalla / c Elizabeth Adler ; suomentanut Satu Leveelahti.
260	a Helsinki : b Gummerus, c 2014 e (Ruotsi : f ScandBook)
300	a 361 s. ; c 22 cm.
336	a Teksti
337	a ei välittävää laitetta
650 7	a kaunokirjallisuus x suomenkielinen kirjallisuus 2 ysa
650 7	a romaner x översättningar x finska x engelska 2 bella
653	a romaanit a englannin kieli a suomenkielinen käännös
7001	a Leveelahti, Satu, e kääntäjä.
SID	c 1044312 b fenni

Sisällönkuvailu

- Kirjastoilla erilaisia tarpeita ja perinteitä sisällönkuvailussa
- Eri sanastot, eri syvyys
- Melindan tietueet usein pitkiä ja hankalalukuisia
- Ketjut vai ei – suositus: ei ketjuja
 - Musiikkiaineistossa ketjut käytössä

Omaan tietokantaan voi replikoida vain tietyt sanastot, ketjuja voidaan purkaa (mutta ei yhdistää yksittäisiä sanoja!)

Replikoinnin ohjauskomennot

- KEEP ja DROP täydentävät replikointia – komennoilla voi ohjailla yksittäisiä kenttiä
- Komennot koettu tietueissa ”rumiksi”
- Jos kenttä on virheellinen, se korjataan Melindassa tai poistetaan kokonaan eikä vain lisätä siihen DROP-komentoa omaa tietokantaa varten

Musiikkiaineiston erityispiirteitä

- Musiikkiaineiston siirrot alkavat keväällä 2014
- Ensimmäisenä kansalliskokoelman nuotit Violasta, sitten Jyväskylän yliopiston kirjaston musiikkiaineistot ja ammattikorkeakoulujen aineistot
- Melindassa vastassa yllättävän paljon musiikkitietueita, joihin lisätään nyt useassa tapauksessa osakohteet
- Kirjoina luetteloidut nuotit, nuotti- ja äänitepaketit, erilaiset äänitemuodot, e-musiikki
- Yhtenäistettyjen musiikkinimekkeiden muodostaminen eri tietokannoissa ja niiden tuplakontrolli ja yhdistyminen Melindassa
- Monenlaiset tekijäfunctiot

Ratkaisuja

- Erilaiset automaattiset korjausajot
- Tuplien yhdistämisen työkalut myös kirjastojen käyttöön
- Auktoriteettivalvonta
- Korjausohjeita erilaisia tietueita ja kenttiä varten
- Sovellusohjeiden ja sanastojen kehittäminen – ja niiden käyttäminen!
- Omien käytäntöjen tarkistaminen Melindaa ja sen sovellusohjeita vasten

Yhteistyö, keskustelu – kysy rohkeasti vaikka me-luetteloijalistalla!

Melindan kaksi tietä:

**Tietueiden ja hakumuotojen
viidakko**

**Yhteinen tietovaranto jota
täydennetään yhteistuumin ja
käytetään monipuolisesti kaikkien
hyödyksi**

Kumman sinä valitset?

Kiitos!

Ulla.ikaheimo@helsinki.fi